

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 19. prosinca 2024.

Analiza presude

Pisanski protiv Hrvatske
zahtjev br. 28794/18

povreda čl. 10. Konvencije – sloboda izražavanja

Izricanje novčane kazne zbog vrijeđanja suda nije bilo nužno u demokratskom društvu

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud), zasjedajući u vijeću od 7 sudaca, 4. lipnja 2024., objavio je presudu u kojoj je utvrdio da je podnositelju zahtjeva povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja zajamčeno člankom 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija) zbog izricanja novčane kazne radi vrijeđanja suda.

Rješenjem Općinskog građanskog suda u Zagrebu (dalje: OGS) odbijen je prijedlog za ovrhu u predmetu u kojem je podnositelj kao odvjetnik zastupao ovrhovoditelja. Oslanjajući se na praksu Županijskog suda u Zagrebu, OGS je u obrazloženju naveo da ugovor o cesiji na kojem je potpis stranaka ovjeren kod javnog bilježnika, ne predstavlja javno ovjerovljenu ispravu. U svojoj žalbi protiv predmetnog rješenja OGS-a, podnositelj zahtjeva prigovorio je „nekritičnom prihvaćanju stajališta višeg suda“ te se pozvao na mjerodavne odredbe Ovršnog zakona¹, *inter alia* navodeći: „Kada se ne bi radilo o stajalištu koje je u jednoj od svojih rješidbi primijenio Županijski sud u Zagrebu, ovakvo bi pravno stajalište prvostupanjskog suda opravdano izazvalo i zgražanje i podsmijeh, no imajući u vidu da su ovako ‚specifična‘ stajališta verificirana na višem sudu, stvar poprima dramatično ozbiljnije razmjere... Nevjerojatno je teško smisleno i koncizno napisati žalbu, kad ste suočeni s time da netko s pozicije moći, samo i isključivo zbog te pozicije, uvjerava ‚podređene‘ da je more crveno, nebo žuto a sunce zeleno. Može ‚podređeni‘ upirati prstom u jarko žuti krug na nebu, objašnjavajući ‚nadređenom‘ da je to jarko žuta boja, ali ‚nadređeni‘ je uporan i hladno tvrdi da je to zelena boja. Jer može...“. Županijski sud u Osijeku prihvatio je žalbu podnositelja, ukinuo rješenje, ali i uputio OGS da ispita jesu li primjedbe podnositelja iznesene u žalbi predstavljale nepoštivanje tog suda. U ponovljenom postupku OGS je donio rješenje o pljenidbi sredstava na bankovnim računima ovršenika, no ujedno je podnositelju izrekao novčanu kaznu zbog nepoštivanja suda, zanemarujući pisanu ispriku koju je podnositelj prethodno dostavio sudu. Županijski sud u Osijeku potvrdio je prvostupanjsku odluku kojom je podnositelju izrečena novčana kazna. Ustavnu tužbu podnositelja Ustavni sud je proglasio nedopuštenom uz obrazloženje da pobijano rješenje ne podliježe ocjeni ustavnosti.

¹ Ovršni zakon (Narodne novine 112/12), članak 2. sukladno kojem „javno ovjerovljena isprava“ ili „ovjerovljena isprava“ predstavljaju isprave na kojima je potpis neke osobe ovjerio javni bilježnik ili koja druga osoba ili tijelo s javnim ovlastima, te članak 32. stavak 1. kojim je predviđeno da se ovrha može odrediti na prijedlog i u korist osobe koja u ovršnoj ispravi nije označena kao vjerovnik ako ona javnom ili javno ovjerovljenom ispravom dokaže da je tražbina na nju prenesena ili da je na nju na drugi način prešla.

No, u disciplinskom postupku kojeg je disciplinski tužitelj Hrvatske odvjetničke komore (dalje: HOK) pokrenuo pred Disciplinskim sudom HOK-a zbog spornih izjava koje je podnositelj dao u žalbi, podnositelj je oslobođen stegovne odgovornosti jer je ocjenjeno da nije imao namjeru uvrijediti domaće sudove ili potkopati njihov autoritet, već je kritizirao sudsku praksu na kojoj se temeljila osporena odluka. Viši disciplinski sud HOK-a potvrdio je prvostupanjsku odluku.

Pred Europskim sudom podnositelj je prigovorio zbog povrede prava na slobodu izražavanja radi izrečene novčane kazne u ovršnom postupku zbog vrijeđanja suda.

Sukladno dobro utvrđenoj praksi Europskog suda, člankom 10. Konvencije ne štite se samo „informacije“ ili „ideje“ koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju već i one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju. Sloboda izražavanja jamči se i odvjetnicima kao samostalnim profesionalcima čija je dužnost djelotvorno pravno zastupati pojedince. Iako podliježu ograničenjima profesionalnog ponašanja, koje mora biti diskretno, pošteno i dostojanstveno, odvjetnici uživaju određena prava i privilegije koje *inter alia* uključuju slobodu u pogledu argumenata koje iznose pred sudovima. Predmetna sloboda ne odnosi se samo na sadržaj izraženih ideja i informacija već i na način na koji su one prenesene. Stoga, odvjetnici imaju pravo i javno komentirati način rada pravosudnih tijela, pod uvjetom da njihova kritika ne prijeđe određene granice ([Morice protiv Francuske \[VV\]](#), br. 29369/10, odlomak 133.-134., 23. travnja 2015.).

Slijedom navedenog, izricanje novčane kazne podnositelju zbog vrijeđanja suda predstavlja miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja.

Je li miješanje bilo zakonito i je li imalo legitiman cilj?

Europski sud je utvrdio da je izricanje kazne podnositelju bilo propisano zakonom i to mjerodavnim odredbama Ovršnog zakona i Zakona o parničnom postupku. Također, miješanje je imalo i legitiman cilj jer je težilo održavanju autoriteta sudbene vlasti.

Je li miješanje bilo nužno u demokratskom društvu?

Europski sud je naveo da sudovi, kao i sve ostale javne institucije, nisu imuni na kritiku i kontrolu. Suci kao dio suda, koji predstavlja temeljnu instituciju državne vlasti, mogu biti izloženi osobnoj kritici unutar dopuštenih granica. Posljedično, kada obavljaju svoje službene dužnosti suci mogu biti podložni širim granicama prihvatljive kritike od običnih građana ([Morice protiv Francuske \[VV\]](#), br. 29369/10, odlomak 131., 23. travnja 2015.). No, kritiku valja jasno razlikovati od uvrede. Ako je isključiva namjera bilo kojeg oblika izražavanja vrijeđanje suda ili članova tog suda, odgovarajuća sankcija izrečena odvjetniku u takvom slučaju, načelno ne bi predstavljala povredu članka 10. Konvencije ([Radobuljac protiv Hrvatske](#), br. 51000/11, stavak 61., 28. lipnja 2016.).

Pri razlikovanju kritike od uvrede Europski sud razmatra:

- predmet u cjelini, analizirajući sadržaj primjedbi i kontekst u kojem su iznesene, te
- jesu li razlozi za ograničenje prava bili relevantni i dostatni.

Podnositelj zahtjeva u ovom predmetu je sporne primjedbe iznio u sudskom postupku i one su se odnosile na taj postupak, te njegova kritika suda nije imala odjeka u javnosti. Također, primjedbe na rad suda podnositelj je dao postupajući kao odvjetnik svoje stranke čije interese

je bio dužan štiti i to u tekstu žalbe protiv rješenja suda koje je za njegovu stranku bilo nepovoljno. Europski sud nije stekao dojam da je isključiva namjera primjedbi podnositelja bila vrijeđanje suda. Premda oštro formulirane, živopisne i zajedljive, takve primjedbe nisu imale isključivu namjeru vrijeđati sud jer nisu bile usmjerene protiv određenog suca, već su se odnosile na tumačenje mjerodavnog domaćeg prava, koje je podnositelj smatrao ozbiljno manjkavim (*Čeferin protiv Slovenije*, br. 40975/08, stavak 61., 16. siječnja 2018.).

Dodatno, Europski sud je cijenio i činjenicu da je žalba, koja je sadržavala sporne primjedbe, bila uspješna i da je nadležni drugostupanjski sud potvrdio podnositeljeve argumente da je tumačenje OGS-a i Županijskog suda u Zagrebu, o tome što predstavlja javno ovjerovljenu ispravu, bilo doista pogrešno. Također, podnositelj je i u disciplinskom postupku pred HOK-om oslobođen krivnje za kršenje Kodeksa odvjetničke etike zbog davanja uvredljivih izjava o odlukama sudova. Europski sud je zaključio da podnositelj zahtjeva nije prešao granicu prihvatljive kritike.

Ujedno, Europski sud je utvrdio da hrvatski sudovi nisu ispitali podnositeljeve primjedbe u odgovarajućem kontekstu i forumu u kojoj su izražene te nisu ponudili relevantne i dostatne razloge za ograničenje podnositeljeve slobode izražavanja. Drugim riječima, hrvatski sudovi svoju odluku o izricanju novčane kazne podnositelju nisu temeljili na kriterijima utvrđenima u praksi Europskog suda, točnije nisu proveli test ravnoteže - razmotrili i obrazložili s jedne strane potrebu za zaštitom autoriteta sudbene vlasti i s druge strane potrebu za zaštitom podnositeljevog prava na slobodu izražavanja, te zaključili što preteže. Stoga, miješanje nije bilo „nužno u demokratskom društvu”.

Slijedom svega navedenog, Europski sud je utvrdio povredu članka 10. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2024. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava